

Společnost pro návykové nemoci

České lékařské společnosti J. E. Purkyně

Apolinářská 4, 128 00 Praha 2, tel.: 224968224-5 fax: 224968219

e-mail: petr.popov@vfn.cz

Vážená paní poslankyně, vážený pane poslanče,

Vážená paní senátorko, vážený pane senátore,

Společnost pro návykové nemoci České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně (SNN) se spolu s dalšími zástupci odborné veřejnosti ve dnech 7. až 11. června 2015 sešla v Seči na své výroční konferenci, jejíž tradice trvá více než půl století. Shodou okolností se konference konala týden poté, co vláda schválila a do parlamentu poslala návrh zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, který má nahradit platný zákon č. 379/2005 Sb.

Letošní ročník konference SNN se nesl v duchu jejího hlavního tématu „Kolik stojí závislosti“. Zazněla řada příspěvků, které se týkaly veřejnozdravotních, společenských a ekonomických dopadů užívání návykových látek a patologického hráčství v ČR. V následujícím textu předkládáme stručný souhrn současné situace a vyjadřujeme svůj odborný názor na současný stav.

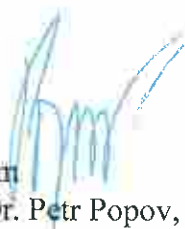
Přibližně čtvrtina dospělých osob v ČR kouří denně, což představuje odhadem kolem 2 milionů osob. Rizikovou konzumaci alkoholu vykazuje celkem 17–20 % dospělé české populace, tj. 1,5–1,7 mil. osob. Z toho škodlivě (velmi rizikově) pije 5–8 % populace, tj. 450–700 tis. dospělých osob. Rizikové užívání konopných látek vykazuje cca 3 % české dospělé populace (cca 200 tis. osob), z toho ve vysokém riziku je cca 1 % (cca 80 tisíc osob). Odhadovaný počet problémových uživatelů metamfetaminu (pervitinu) a opiátů, především injekčních uživatelů, je cca 45 tis., tj. 0,5 % české dospělé populace. Patologických hráčů je v ČR odhadem kolem 1 % populace, tj. 60–100 tis. osob. Míra konzumace a rizikového užívání v ČR je v mezinárodním kontextu vysoká především u tabáku, alkoholu a konopných drog. Nelichotivé pozice zaujímá ČR také v oblasti užívání návykových látek dětmi a mladistvými – až čtvrtina mladistvých kouří denně nebo se pravidelně opíjí alkoholem. Trendy jsou přitom u většiny ukazatelů neuspokojivé a opakovaně nás řadí nejpřednější místa v žebříčcích spotřeby návykových látek v Evropě i ve světě.

Tato vysoká míra užívání a rizikového užívání návykových látek se logicky odráží ve výrazně negativních zdravotních a sociálních dopadech. V ČR je kouření zodpovědné za pětinu všech úmrtí, což je přibližně 20 tisíc úmrtí ročně, přičemž kouření zkracuje život průměrně o přibližně 15 let. Alkohol je v ČR příčinou přibližně 6 % celkové úmrtnosti v ČR, což je přibližně 6,5 tisíc úmrtí ročně. Ve srovnání 67 etiologicky různých ovlivnitelných rizikových faktorů patří tabák i alkohol globálně i v Evropě mezi trojici nejvýznamnějších rizikových faktorů, které přispívají ke ztraceným rokům života v důsledku nemoci a úmrtnosti (dohromady cca 13 % všech ztracených let života). Tomu odpovídají společenské ekonomické náklady užívání návykových látek a patologického hráčství, které v ČR dosahují částek v řádu jednoho sta miliard Kč ročně. Ve srovnání s touto socioekonomickou zátěží je zarážející, jak malá politická pozornost je této problematice věnována a jak je tato problematika trvale bagatelizována. Bez ohledu na existenci protidrogové politiky ČR a její vývoj si dovoluujeme tvrdit, že měřítkem vnímání významnosti jsou prostředky, které stát na řešení problémů spojených s návykovými látkami a patologickým hráčstvím vynakládá. Tyto prostředky dosahují částky přibližně 230 mil. Kč ročně, z krajů a obcí jde souhrnně dalších 170 mil. Kč, resp. 60 mil. Kč. Prostředky, které jsou čerpány specializovanými zdravotními adiktologickými (AT) službami ze zdravotního pojištění dosahují pouhých 210 mil. Kč ročně. Nepatrný zlomek těchto účelově určených prostředků v souhrnné

výši necelých 50 mil. Kč ročně je věnován na prevenci jako takovou a prakticky nulový rozpočet mají preventivní programy zaměřené na prevenci kouření, rizikovou konzumaci alkoholu nebo problémové hráčství. Je přitom zřejmé, že objem preventivních prostředků a kapacit negativně koreluje s mírou rizikového užívání nebo problémového hráčství a s celkovými zdravotními a sociálními škodami. V tomto ohledu lze situaci v ČR označit jako tristní. Také z konferenčních sdělení řady poskytovatelů adiktologických služeb v ČR je patrné, že jejich existenční situace je kritická a hrozí kolaps sítě specializovaných služeb. Zdravotní pojišťovny přitom odmítají nasmlouvat specializovanou adiktologickou péči i přes její doloženou geografickou nedostupnost.

Bedlivě jsme proto sledovali průběh vládního projednávání návrhu zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek a o to více nás znepokojil jeho výsledek. Souhlasíme s tím, že nastavení parametrů tzv. environmentální prevence, tj. regulace dostupnosti tabáku a alkoholu a rozšíření zákazu kouření a zákazu konzumace alkoholu jsou základními předpoklady nastartování pozitivních změn na populační úrovni v ČR. **Avšak v konečném výsledku naprostá rezignace vlády na původně navrhovaný Státní fond protidrogové politiky či jinou schůdnou alternativu nastavení finančních mechanismů podpory preventivních, léčebných a resocializačních funkcí v protidrogové politice je pro odbornou společnost nepochopitelná a nepřijatelná.** Bez preventivních, poradenských a léčebných intervencí s dostatečným populačním pokrytím nelze totiž očekávat podstatný dopad jiných regulačních opatření zaváděných zákonem. Jsme přesvědčeni, že ministerstva, vláda a legislativní rada vlády mají dostatek odborných legislativních kapacit k tomu, aby dokázaly zformulovat legislativně schůdný návrh nastavení těchto podpůrných mechanismů a funkcí – Společnost pro návykové nemoci ČLS JEP k tomu spolu s ostatními opakovaně poskytla dostatek odborných medicínských, adiktologických a veřejnozdravotních argumentů.

Apelujeme na vás, abyste při projednávání návrhu zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek v Poslanecké sněmovně a v Senátu zohlednili odborné medicínské, veřejnozdravotní a ekonomické argumenty a posílili systémové zakotvení realizace a finanční podpory prevence, včasné identifikace, léčby a sociální reintegrace problémů působených návykovými látkami a patologickým hráčstvím. Jako odborná společnost jsme připraveni poskytnout vám plnou podporu a obhájit naše argumenty na parlamentních fórech.

S pozdravem
prim. MUDr. Petr Popov, MHA
za Společnost pro návykové nemoci ČLS JEP

V Seči 11. 6. 2015

na vědomí: Mgr. Jindřich Vobořil, Pg.Dip., Národní protidrogový koordinátor
prof. MUDr. Štěpán Svačina, DrSc., MBA, předseda ČLS JEP